צא א מיי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות הל' סמג לאוין קלז קמח טוש"ע יו"ד סי' ע סעיף א:

צב ב מיי' שם פט"ו הל' לד וטוש"ע בכ"מ טוש"ע שם סעיף ג :

תורה אור

ומשפיה, אמר ליה רב אחא בריה דרב איקא לרב אשי ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל כבר שהתך עליה בשר אסור לאכלה? שאני התם דאגב דוחקא דסכינא פליט. אמר רב נחמן °דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין, היכי דמי: אי בכלי שאינו מנוקב אפי' עופות ועופות נמי אסירי, אי בכלי מנוקב אפי' דגים ועופות נמי שרי? לעולם בכלי מנוקב ודגים משום דרפו קרמייהו קדמי ופלטי ועופות קמיטי, בתר דניחי דגים פליטי עופות והדר בלעי מיניה. רב מרי בר רחל אימלח ליה בשר שחוטה בהדי בשר טרפה אתא לקמיה דרבא אמר ליה *°הטמאים (ויקרא יא) •לאסור *צירן ורוטבן וקיפה שלהן

ולימא

דאחר שיכלה כל מראה אדמומית מותר

אע"פ שכבר נצלה

ומשפייה. כמו (ב"מ דף פ.) השופה יין לחבירו קולי"ר כלומר יערה השומן העליון בנחת מכלי אל כלי כדי שלא יתערב הדם בו וראיתי בהלכות גדולות דדוקא נקט תרי גללי כלומר מעט מלח אבל מלח הרבה פוסק את הדם ועושהו כמים והוא נעכר ומתערב עם השומן: ומי אמר שמואל הכי. דלאחר שיכלה כל מראה אדמומית שבו מותר: והאמר שמואל כו'. והאי בשר כבר מלוח: שאני התם דאגב דוחקא דסכינא פליט. לעולם כשתצלה תמרהו אין הדם יוצא ממנו ע"י האור ושמנונית הוא ומותר אבל כשחותכו וטובע עליו את הסכין, הוא דוחקו, ואם נשאר בו דם דוחקו והוא יוצא: דגים ועופות. לאו דווקא עופות דכל שכן בשר אחר לפי שהוא קשה מבשר עופות: אסורין. [הדגים לבדן] שהדם יוצא מן הבשר ונבלע בדגים: אפילו עופות ועופות [נמי] אסירי. כדאמרינן לקמן (דף קיג.) אין מולחין בשר אלא על גבי כלי מנוקב לפי שהדם היוצא נשאר בכלי וחוזר ונבלע בבשר: אפילו עופות ודגים [נמי] שרי. שהרי הדם יוצא דמה לי דגים ומה לי שאר שתי חתיכות הנמלחות זו על גב זו שאע"ג שהדם יוצא מעליונה לתחתונה אין נאסרין אם הכלי מנוקב: לעולם בכלי מנוקב. והיינו טעמא דדגים אסורין: משום דדגים רפו קרמייהו. קרום שלהן רך: וקדמי ופלטי. ממהרין לפלוט ציר שלהן: ועופות קמיטי. נומתין אשטריינ"ט כלומר אין ממהרין לפלוט וכבר נחו הדגים מלפלוט ועדיין עופות פולטין הלכך בלעי דגים אבל בשר ובשר כמה שזה שוהה לפלוט כך זה שוהה לפלוט ושניהם פולטין יחד וכל זמן שהתחתון טרוד בפליטה אינו בולע: אימלח ליה בשר שחוטה בהדי בשר נבלה. ובכלי מנוקב כשתפס המולחים בשר וקמיבעיא ליה מי אמרינן כי היכי דגבי דם לא חיישינן דלמא פלט עליון ובלע תחתון דאמרינן כל זמן שטרודים בפליטה אינן בולעין ושניהם נחין יחד מפליטתן ה"נ לא שנא או לא: אמר ליה הטמאים. ה"א יתירא דגבי הטמאים לכם בכל השרץ (ויקרא יא): לאסור צירן ורוטבן וקיפה. פירמא בשר ותבלין הנקפה בשולי הקדירה וכיון דצירן אסור מיתסר הבשר השחוט מחמת ציר הטרפה שהוא עם ליבלע מן הדם:

הכי

דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין. הדגים לבדן והקשה רבינו שמואל דא"כ הו"ל דגים שמלחן עם עופות אסורין וי"ל דא"כ הוה משמע אפילו העופות תפל והדגים מלוחים כמו דג טהור שמלחו עם דג טמא דבסמוך דמיירי בטהור מליח וטמא תפל וזה אינו כי בענין זה לא היו הדגים אסורין ונראה דאין העופות נאסרים מהדגים שנאסרו אפילו לאותו פירוש שבכל איסורין אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה אם האיסור עצמו הולך ומתפשט ונאמר שגם מן הדם שנבלע בדגים נפלט מקצת עם ציר הדגים ונבלע בעופות אף על פי שסופה אין פולטין להיות מותרין על ידי כך כיון דכבר גמרו פליטתן דמ"מ אין סברא לאסור העופות דדם משרק שריק במליחה כמו בצליה ובדגים דרפו קרמייהו הוא דקאמר *אפי' דלא שריק דם שעופות מינייהו: ודגים רפו קרמייהו ופלטי ועופות קמיטי. פירש בקונטרס אבל בשר ובשר כמו שזה שוהה לפלוט כך זה שוהה לפלוט ושניהם פולטין יחד וכל זמן שהתחתון טרוד לפלוט אינו בולע וכמו כן פירש בסמוך (לקמן דף קיג.) גבי רב ששת דמלח גרמא גרמא דמסיק אלא לא שנא ופירש בקונטרס ל"ש ומותר דכל זמן שטרודים לפלוט אינן בולעים וכשנח זה כבר נח זה ולפירושו תימה כשמולחין הרבה חתיכות יחד זו אחר זו ומניחין שניה על הראשונה וכן שלישית וכן רביעית אפילו יש כמה חתיכות אע"פ שהראשונה גומרת פליטתה תחלה ופשטיה דאלא לא שנא (נמי) משמע *(שמותר למלוח כל אחד ואחד בפני עצמו וכן מפרש ר"ת אלא לא שנא) שאע"פ שהתחתון פולט תחלה אינו נאסר ולמה מותר כיון שפליטת התחתון קודמת ונראה דהיינו טעמא משום דדם מישרק שריק במליחה כמו בצליה וכי היכי דשרי בצלי בשרא פלוי בשרא אפילו לכתחלה אע"פ שכלה תחלה פליטתה בגד התחתון של צד האש משום דמשרק שריק הוא הדין נמי במליחה דשרי כה"ג ודגים דוקא משום דרפו קרמייהו אסירי משום דרכיכי ונבלע הדם בתוכן ולא שריק מינייהו ומיהו היכא דאיכא גומות בצד עליון של התחתונות דלא מצי שריק קשה למה יהא מותרין דמעשים בכל יום שמולחין גומות [בחתיכות] שהתחתונות מלאות ציר ונוהגין בדבר היתר וי"מ משום דפליטת ציר מושכת הרבה אחר פליטת הדם וכל זמן שמושך פליטת הציר פולטות מה שבולעות מן העליונות אחר פליטת דמן ומה שנמצא בגומות ציר הוא ולא דם אבל בדגים אין לומר כן לפי שפליטת דם העופות מושכת אחר פליטת ציר הדגים וה"ר יוסף מאורליינ"ש היה אומר לפי שפליטת הדגים נגמר קודם התחלת פליטת העופות לכך אינן פולטין עוד מה שבולעין מן העופות אבל בשר ובשר כיון שלא נגמר פליטת דם תחתון קודם התחלת בליעתה מן העליון אין דרך פליטתה נסתמת דהואיל ופתוח לפלוט לא יסתם עד גמר פליטת החתיכה שעליה וכן אם מלחו שלישית והניחו על העליונות קודם גמר פליטתה התחתונה פולטת עד שתגמור השלישית פליטתה וכן לעולם כל מה שיתנו עליה תבלע ותפלוט כיון שלא נחה רגע אחת וא"ת נהי דלפי שני הטעמים האלו אין לאסור מחמת פליטת חתיכה העליונה מ"מ נאסור מחמת דם הבלוע במלח שבין חתיכה לחתיכה שנמחה בציר שבגומות אחר פליטת כל הדם והציר דבשלמא בכל חתיכה מלוחה דעלמא אין המלח שעליה אוסרה לפי שמועט הוא הדם הבלוע במלח ואינו יכול עוד לצאת משם כלל אבל כאן שנמחה המלח בציר שבגומא ונעשה נצול היה לו לדם זה לאסור כדי קליפה ושמא לא אמרינן מליח הרי הוא כרותח אלא בשעת פליטה אבל אחר גמר פליטה לא חשיב כרותח דפסק כח המלח מחמת שהפליט את הבשר ויצא כח המלח עם הדם א"נ י"ל שהמלח שעל הבשר מעכב הדם הזה מליכנס בבשר ולפי אותן השני טעמים שפירשתי דכל זמן שהתחתונה פולטת ציר בולעת ופולטת דם העליונות עם ציר שלה ב] או כל זמן שפתוחה לפלוט בולעת ופולטת צריך להמתין לתחתונה עד שתשהה העליונה שיעור צליה שעד אותה שעה אין התחתונה יוצאת מידי דמה ומיהו עדיין י"ל טעם אחר דכל זמן שהבשר טרוד לפלוט ציר אין בולע דם וזמן פליטת הציר אינו כלה כל כך מהרה ומכל מקום בשר שבתוך הציר כגון בכלי שאינו מנוקב אין להתיר מטעם זה דאין לו שם כח לפלוט מחמת שהוא שקוע בתוך הציר ובולע והיינו טעמא דשמואל דאמר לקמן (דף קיג.) אין מולחין אלא בכלי מנוקב דאע"ג דעדיין לא גמר הבשר פליטת דמו בולע כדפרישית והיכא דאיכא של חתיכה בתוך ציר ותגיה בתוך מה שבתוכו אסור ומה שבחוץ מותר כדפרישית לעיל בפרק גיד הנשה (דף צו:) גבי גדי שצלאו בחלבו והיכא ששהה הבשר במלח כשיעור צליה על דף אחד ואח"כ הושם בגיגית ושהה שם כל הלילה ואחר כך נמלא הכלי מלא מים מן המליח שיצא מן הבשר אירע מעשה בביתו של רש"י והשיב דמאחר ששהה הבשר במלח כדי שיעור קודם שהושם בכלי אין המים הנמצאים בכלי מין דם אלא מוחל בעלמא וכן נראה ותדע שאותו המוחל אם היתר מיד כששהה שיעור צליה הוא מותר להדיחו ולבשלו בקדרה אע"פ שלא נפלט ממנו המוחל היוצא אח"כ ואין לאסור נמי המוחל מחמת המלח שעל הבשר שנמחה בתוכו דאם מכח זה באנו לאסור בשר הטפל בתוכו מוחל לפי שיש בו רוב מלח שעל הבשר ואין נאכל מחמת מלחו ליחשב כרותח ולאסור את הבשר א"כ גם מטעם זה יאסר כל הבשר שבעולם כשמניחין אותו בתוך הכלי להדיחו שנמחה המלח שעל הבשר במים דמה לי מים מה לי מוחל כיון דשניהם של היתר אלא צריך לומר שהדם שבמלח מתייבש בו ואין בו כח ליבלע בבשר אלא עומד במקומו אע"פ שנמחה בתוך אותו מוחל כמו שפי' גבי אותן גומות שבבשר דמה לי גומא מלאה ציר ומה לי כל הבשר בתוך הציר או מטעם שפסק כח המלח מחמת שהפליט הבשר ולא חשיב כרותח כדפרישית לעיל ומ"מ אין להקל שכבר נהגו העם איסור: **הטמאים** לאסור צירן. דרשה גמורה היא גבי שרצים ובהמה חוץ מגבי דגים כדפרישית בפרק גיד הנשה (לעיל דף צט:) גבי שאני ציר דזיעה בעלמא הוא:

ורוטבן וקיפה שלהן. וא"ת ותיפוק ליה ממשרת ליתן טעם כעיקר דמשם אתה דן לכל התורה כדאיתא פרק אלו עוברין (פסחים דף מד:) וי"ל דעיקר דרשה לא איצטריך אלא לצירן ושאר הוו אסמכתא בעלמא כדאמר פרק אלו מציאות (ב"מ דף ל:) גבי והשתא דעיקר קרא לזקן ואינו לפי כבודו אי נמי איצטריך נמי לרוטבן וקיפה ואשמעינן דמחוי כממש אם המחה השרץ וגמעו דהוי כאכילה דס"ד דבשתיה לא מיחייב כיון דאכילה כתיבא ביה והכי איתא בהעור והרוטב (לקמן דף קכ.) דמייתי לה להמחה את החלב וגמעו ואם תאמר אם כן היכי דריש מינה דצירן אסור כיון דאיצטריך להכי ויש לומר דשקולים הם ומציר גופיה לא הוה שמעינן דלהוי שתיה כאכילה דהוי מגיני לאוקומי כשהקפהו ואכלו: **וקיפה** שלהן. בהעור והרוטב (נז"ש) מפרש קיפה פירמא ופריך הוא עצמו ליטמא טומאת אוכלין אלא מאי קיפה תבלין *והיה יכול להיות בין פירמא בין תבלין דהתם לאשמועינן דשתייה כאכילתה וכן פירש בקונטרס פירמא בשר ותבלין הנקפה בשולי הקדרה ומיהו לא היה לו לומר הנקפה:

ולימא

[צ"ל וסבכה]

מסורת ה: לקמן קכ.

[עי' תוס' לעיל צו: סוף ד"ה שאני ציר מה שכיתב בפגת תימה]

מהרש"א מ"י [נ"ל שאע"פ שהתחתון גמר פליטתו תחלה איט נאסר וכן ר"ם אלא לא שנא ועי' לשון פרש"י [illegible]]

◆

רבינו גרשם

מי אמר שמואל הכי האומר שמואל כבר שהתך. כלומר מי אמר שמואל אין מניחין כלי תחת הבשר (כלומר) [עד שיכלה וכו'] הא כלה ארמומית מניחין ומותר אע"ג דעדיין לא נצלה כל צרכו והאמר שמואל כבר שהתך עליה כו' והא הכא דגמר צלי הוא ואף על פי כן אסור: אגב (הורפיה) [דוחקא] דסכינא פליט דם: הטמאין לרבות צירן. כלומר אלה הטמאין תו' טמאים לא כתיב אלא הטמאים לרבות צירן וזהו ציר כשיוצא ממנו כשהוא מלוח: רוטב. שומנא: קיפא. כדמפרש בהעור והרוטב. פירמא. [והוא] בשר מבושל יותר מדאי שאינו דומה בשר אע"ג ממש:

◆

גליון הש"ס

גמ' א"ר נחמן דגים וכו'. [illegible] תוס' ד"ה שאני [illegible] לאסור [illegible]

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה דגים וכו' [illegible] ב] [illegible]

נושא/מבנה

מליחת דברים שונים ביחד:

① דגים ועופות

② בשר שחוטה בהדי בשר טרפה